

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.005.02.2015
P/15/067

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/067 - Finansowanie ulg na przejazdy komunikacją autobusową i kolejową.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy:	1. Tadeusz Duraj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93982 z dnia 16 marca 2015 r. 2. Maria Ossowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93981 z dnia 16 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Wołowie Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: „Spółka” lub „PKS Wołów”), ul. Ścinawska 24, 56-100 Wołów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Grzegorz Rygielski, Prezes Zarządu i Dyrektor Naczelny Spółki ¹ . (dowód: akta kontroli str. 5-22)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność PKS Wołów w zakresie naliczania i wykorzystania dopłat do biletów ulgowych w ramach krajowej komunikacji autobusowej w latach 2013-2014.

Uzasadnienie oceny ogólnej Podstawą oceny ogólnej były pozytywne oceny cząstkowe sformułowane w odniesieniu do działań w zakresie: [1] realizowania przez PKS Wołów w latach 2013 – 2014 przewozów regularnych, które prowadzone były zgodnie z wymogami określonymi w art. 5 ust. 1 oraz 18 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym³ (dalej: „u.o.t.d.”), tj. na podstawie ważnej licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób, oraz uzyskanych zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym; [2] stosowania kas rejestrujących, które spełniały kryteria i warunki techniczne określone decyzją Ministra Finansów oraz umożliwiały ustalenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne rodzaje stosowanych ulgowych uprawnień przy przejazdach autobusowych; [3] rozliczenia dopłat w oparciu o ewidencję sprzedanych biletów ulgowych, prowadzonej w szczególności podanej w załącznikach do objętych kontrolą umów zawartych z Zarządzeniem Województwa Dolnośląskiego, na podstawie zestawień raportów znajdujących się w oprogramowaniu kasa konduktorska.

Rezultatem przeprowadzonych badań kontrolnych były także uwagi dotyczące: [1] niewyposażenia kierowców autobusów dokonujących kontroli dokumentów przewozu w stosowne identyfikatory, wymagane postanowieniami art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe⁴ (dalej: „Prawo przewozowe”); [2] niepozyskiwania przez Spółkę niezbędnych informacji od zewnętrznej firmy kontrolującej uprawnienia pasażerów do ulgowych przejazdów

¹ od 28 maja 2013 r. Wcześniej funkcję Prezesa pełnił Zdzisław Pietrzak.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 1173 ze zm.

m.in. w zakresie wystawionych wezwań do zapłaty z tytułu nieuprawnionego przejazdu a także ilości i rezultatów prowadzonych windykacji z tego tytułu. Brak informacji w tym zakresie stwarza ryzyko wystąpienia przez Spółkę o dopłatę do sprzedanych biletów ulgowych w sytuacji, gdy dopłatę do nienależnej ulgi otrzymała od pasażera zewnętrzna firma kontrolerska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przestrzeganie przez przewoźników wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat

1.1. Struktura organizacyjna podmiotu i system kontroli

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Spółki, działania w zakresie objętym kontrolą realizował Dział Przewozów podległy od 28 maja 2013 r. Prezesowi Zarządu (do 27 maja 2013 r. podlegał Dyrektorowi ds. Eksploatacji i Inwestycji). Zadania związane z: [1] prowadzeniem rozliczeń z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, dalej: „UMWD”) w zakresie sprzedaży biletów z ulgą ustawową, [2] sporządzaniem i opracowaniem danych do dopłat do biletów ulgowych dla UMWD, [3] sporządzaniem miesięcznych zestawień ze sprzedaży biletów jednorazowych i miesięcznych, przypisano inspektorowi ds. gospodarki biletowej w Dziale Przewozów podległemu bezpośrednio głównemu specjalście ds. przewozów. Do obowiązków tego pracownika należało m.in.: [1] koordynowanie i nadzorowanie całokształtu gospodarki biletowej (w zakresie: właściwej sprzedaży biletów przez kierowców oraz opracowań do UMWD dotyczących dopłat do biletów ulgowych), [2] ścisłą współpracę z zewnętrzną firmą rewizorską, [3] nadzór nad prawidłowym rozliczaniem gotówki ze sprzedaży biletów, [4] zabezpieczenie prawidłowości rozliczeń z gotówki ze sprzedaży biletów, terminowe rozliczanie się z utargów, sporządzanie stosownych sprawozdań i informacji. W toku niniejszej kontroli, w dniu 23 marca 2015 r. uzupełniono zakres obowiązków głównego specjalisty ds. przewozów m.in. o ścisłą współpracę z Inspektorem ds. gospodarki biletowej w zakresie rozliczeń z UMWD w przedmiocie sprzedaży biletów z ulgą ustawową oraz opracowań sporządzonych przez pracowników działu przewozów danych, dotyczących dopłat do biletów ulgowych.

W Spółce nie funkcjonowała komórka odpowiedzialna za prowadzenie kontroli wewnętrznej obejmującej prawidłowość wydawania biletów przez kierowców, rejestrowania biletów w kasach przez kierowców i sprawdzania przez nich uprawnień do zakupu biletu z ulgą. W dniu 31 marca 2011 r. w Spółce zlikwidowano komórkę odpowiedzialną za prowadzenie kontroli wewnętrznej pod nazwą „stanowisko ds. controlingu i gospodarki biletowej”, podporządkowaną głównemu księgowemu - dyrektorowi ds. finansowych. W jej miejsce powołano „samodzielne stanowisko ds. controlingu”, które w latach 2013-2014 nie było obsadzone.

W badanym okresie PKS Wołów nie było kontrolowane przez instytucje zewnętrzne⁵ w zakresie dotyczącym m.in. przestrzegania wymogów do otrzymania dopłat, kontroli prawidłowości sprzedaży biletów ulgowych oraz ich ewidencji, sporządzania i rozliczania wniosków o dopłaty.

W Spółce obowiązki dotyczące sprzedaży biletów oraz kontrolowania uprawnień pasażerów do przejazdów ulgowych zostały powierzone kierowcom autobusów. Ponadto w okresie od 16 grudnia 2011 r. do 31 marca 2014 r. prowadzenie kontroli dokumentów przewozu osób, w tym pobieranie od pasażerów opłaty dodatkowej i manipulacyjnej za przejazd bez ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu (do 100 kontroli miesięcznie)

⁵ Tj. m.in.: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu oraz Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, jak też właściwy Urząd Kontroli Skarbowej.

Spółka, na mocy zawartej w tej sprawie umowy, powierzyła podmiotowi zewnętrznemu. Podstawą rozliczenia z wykonanych kontroli był miesięczny raport dostarczany Spółce (do siódmego dnia roboczego następnego miesiąca). Według raportów w kolejnych miesiącach od stycznia 2013 r. do marca 2014 r. zrealizowano 1 394 kontrole i wystawiono 52 mandaty. W raportach nie wskazywano tytułów mandatów dotyczących jazdy bez ważnego biletu czy też mandatów za jazdę na podstawie biletu ulgowego, lecz bez posiadania uprawnienia do korzystania z ulgi ustawowej. Za przeprowadzane kontrole kontrahent Spółki pobierał wynagrodzenie w wysokości 4 428 zł miesięcznie i ponosił koszty związane z windykacją należności opłat dodatkowych i manipulacyjnych. Jego przychodem były wpływy z windykacji. W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 marca 2014 r. firmie kontrolującej wypłacono łączne wynagrodzenie w kwocie 66 420 zł.

(dowód: akta kontroli 23-132-161, 199-202)

Na podstawie umowy z 8 maja 2014 r. Spółka powierzyła prowadzenie wskazanej powyżej kontroli innej firmie kontrolerskiej. Ustalano, że miesięcznie przeprowadzane będzie 130 kontroli. Podstawą rozliczenia z przeprowadzonych kontroli miał być miesięczny raport dostarczany Spółce w ciągu siedmiu dni roboczych każdego następnego miesiąca, zawierający szczegółowe informacje z przeprowadzonych kontroli oraz rozliczenie z pobranych bądź windykowanych należności. Za każdą przeprowadzaną kontrolę ustalono należność w wysokości 12 zł + VAT oraz 200 zł za udowodniony i uznany raport malwersacji. Zgodnie z umową koszty związane z windykacją, ponosiła firma kontrolerska, a wpływy z niej oraz z tytułu pobranych opłat dodatkowych i należnych opłat manipulacyjnych miały być jej przychodem w wysokości 50%. Pozostałe 50% stanowiło przychody Spółki przekazane na wskazane konto lub bezpośrednio do kasy Spółki. W okresie od maja do grudnia 2014 r. nie zrealizowała wymaganej umową liczby kontroli. Ilość przeprowadzonych kontroli w tym okresie zawierała się w przedziale od 63 (w sierpniu), tj. 48,5 % wymaganej ich liczby do 115 (w październiku), tj. 88,5% liczby wymaganej. Raporty miesięczne z wykonanych kontroli przekazywanych Spółce nie zawierały rzeczywistej ilości przeprowadzonych kontroli, ponieważ w raporcie z października 2014 r. wykazano 11 kontroli prowadzonych w listopadzie, a w raporcie z grudnia 2014 r. wykazanych zostało 19 kontroli przeprowadzonych w październiku i 18 w listopadzie. Pomimo zapisów umowy Spółka nie egzekwowała od firmy kontrolerskiej pełnej informacji, co do ilości: sporządzonych jednostkowych raportów z kontroli, wystawionych wezwań do zapłaty opłat dodatkowych, należnych opłat manipulacyjnych, uregulowania należności za bilety a także ilości prowadzonych windykacji. Spółka pozyskiwała jedynie informacje na podstawie uiszczonych na jej konto wpłat z tytułu: mandatów, uregulowanych należności za bilety i opłat manipulacyjnych. Łącznie w listopadzie i grudniu 2014 r. na konto Spółki wpłynęło z tego tytułu 763,50 zł, w tym: 420 zł - opłaty dodatkowe (mandaty), 315 zł - opłaty manipulacyjne i 28,50 zł należności za bilety. Dopiero podczas kontroli NIK właściciel firmy kontrolerskiej przedstawił kserokopie sporządzonych 20 raportów z kontroli jednostkowych za jazdę bez ważnego biletu (na podstawie których wystawione winno być 20 wezwań do zapłaty opłat dodatkowych i należności za bilety), raportu o ujawnieniu przerobionej legitymacji umożliwiającej nabycie biletu ulgowego (posługującego się taką legitymacją zatrzymała Policja Komisariatu w Trzebnicy) i raportu o ujawnieniu „niewłaściwie wydanej legitymacji szkolnej uprawniającej do nabycia biletu ulgowego”.

Należność zapłacona firmie kontrolerskiej przez Spółkę w okresie obowiązywania umowy od 8 maja do 31 grudnia 2014 r. wyniosła łącznie 11 299,80 zł w tym:

- 10 774,80 zł z tytułu przeprowadzonych kontroli w liczbie 730 za okres od 8 maja do 31 grudnia 2014 r.

- kwotę 525 zł, z której to kwoty 157,50 zł było wypłatą nienależną, gdyż z kwoty opłat manipulacyjnych w wysokości 315 zł firmie kontrolerskiej przysługiwało zgodnie z umową 50% tej kwoty.

Poinformowana o powyższym Wiceprezes Zarządu Dyrektor ds. Finansowych Główny Księgowy Spółki doprowadziła do wystawienia jeszcze w czasie trwania kontroli faktur korygujących z tytułu błędnego naliczenia wynagrodzenia. Faktury skorygowano o kwotę 157,50 zł.

(dowód: akta kontroli 132-209)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

NIK zwraca uwagę, że:

1. Pomimo powierzenia kierowcom autobusów obowiązków kontroli dokumentów osób uprawnionych do przejazdu ulgowego, Spółka nie wyposażała ich w stosowne identyfikatory, o których mowa w art. 33a ust. 1 ustawy *Prawo przewozowe*. Przepis ten przewiduje, że przewoźnik publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona, legitymując się identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu, może dokonywać kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu. Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że w związku ze wskazaniami niniejszej kontroli, Spółka rozważy wyposażenie kierowców w stosowne identyfikatory.

2. Spółka nie pozyskiwała pełnych informacji od firmy kontrolerskiej w zakresie ilości sporządzonych jednostkowych raportów z kontroli, wystawionych wezwań do zapłaty opłat dodatkowych, należnych opłat manipulacyjnych, a także liczby i skuteczności prowadzonych windykacji. Brak informacji w tym zakresie powoduje ryzyko występowania przez Spółkę o dopłatę do sprzedanych biletów ulgowych w sytuacji, gdy dopłatę do nienależnej ulgi otrzymała od pasażera zewnętrzna firma kontrolerska.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że w najbliższym czasie zmodyfikuje zasady raportowania firmy rewizorskiej. Zwrócona zostanie również uwaga na terminowość raportowania, a także obowiązek przekazywania kopii wszystkich dokumentów związanych ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz prowadzonymi postępowaniami windykacyjnymi.

(dowód akta kontroli str. 98-131; 199-202; 203-209)

1.2. Przestrzeganie wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Spółka posiadała wymagane zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym (dalej: „zezwolenia”) wydane przez uprawnione organy⁶ na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 oraz art. 20 ust. 1 *u.o.t.d.* W latach 2013 – 2014 PKS Wołów wykonywał regularne przewozy osób na podstawie 298 ważnych zezwoleń. Zostały one wydane na formularzach zgodnych ze wzorami zamieszczonymi w stosownych rozporządzeniach⁷ tj. wzorami zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób. Zezwolenia, których termin ważności upłynął Spółka zwracała do organów je wydających.

⁶ Marszałka Województwa Dolnośląskiego, Prezydenta Wrocławia, Burmistrzów (Brzegu Dolnego, Milicza, Obornik Śląskich, Ścinawy, Trzebnicy, Wołowa, Żmigrodu), Starostów (Lubińskiego, Milickiego, Trzebnickiego, Wołowskiego) oraz Wójtów Gmin (Cieszkowa, Krośnice, Wińska, Wieszni Małej i Zawoni).

⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń (Dz. U. Nr 144, poz. 1519) – uchylone z dniem 11 kwietnia 2014 r. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 6 marca 2014 r. w sprawie wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń (Dz. U. z 2014 r. poz. 402) – weszło w życie 11 kwietnia 2014 r.

PKS Wołów w kontrolowanym okresie posiadał umowy z 4 stycznia 2011 r. (na okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.) oraz z 23 stycznia 2014 r. (na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.) o dopłaty do przewozów pasażerskich z tytułu stosowania obowiązujących ulg ustawowych w tych przewozach (dalej: „umowy o dopłaty”), zawarte z Zarządem Województwa Dolnośląskiego. Do każdej z zawartych umów załączono wykaz linii regularnych, w ramach których Spółka realizowała przewozy osób w krajowym transporcie drogowym, zawierający: numery linii, nazwy linii w programie kasowym, numery zezwoleń, organy wydające zezwolenia oraz daty wydania i ważności zezwoleń. Zezwolenia zamieszczone w wykazach były wydane przed podpisaniem wskazanych umów.

(dowód: akta kontroli str. 210-262)

Stosownie do wymogów art. 5 ust. 1 *u.o.t.d.* PKS Wołów posiadał licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób, wydaną 9 sierpnia 2002 r. przez Starostę Wołowskiemu na podstawie art. 7 ust. 1 przywołanej wyżej ustawy, z terminem ważności do 9 lipca 2017 r. Ponadto poprzedni Prezes Zarządu Spółki legitymował się wymaganym art. 5 ust. 1 *u.o.t.d.* certyfikatem kompetencji zawodowych w międzynarodowym transporcie drogowym osób wydany w dniu 5 listopada 2003 r. przez Instytut Transportu Drogowego (dalej „ITD”) na podstawie art. 38 ust. 3 *u.o.t.d.* Z powodu zmiany na stanowisku Prezesa, Spółka zawarła 15 maja 2013 r. umowę o świadczenie usług na jej rzecz w zakresie zarządzania transportem drogowym na okres od 15 maja 2013 r. do 14 maja 2014 r. z osobą posiadającą stosowny certyfikat kompetencji zawodowych w międzynarodowym transporcie drogowym osób wydany przez ITS 9 lutego 2006 r. Obecny Prezes Zarządu Spółki posiada wydany przez ITS w dniu 2 lipca 2013 r. certyfikat kompetencji zawodowych w drogowym transporcie osób.

(dowód: akta kontroli 263-268)

Stosownie do zapisu art. 8a ust 4 ustawy z 20 czerwca 1992 r. o *uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego*⁸ Spółka stosowała przy sprzedaży biletów ulgowych kasy rejestrujące EMAR-105 (dalej: „bileterki”) z czytnikiem. Kasy te nabyła od firmy EMAR, która posiadała wydane przez Ministerstwo Finansów decyzje z 10 listopada 2004 r. o nr PP7-8012/267/03/JS o dopuszczeniu bileterki do obrotu, jako kasę rejestrującą. Na podstawie oględzin 3 z 90 posiadanych autobusów⁹, stwierdzono, że były one wyposażone w bileterki posiadające aktualne przeglądy techniczne oraz trwale nadane numery ewidencyjne przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Wołowie. Kierowcy autobusów posiadali ważne, niezbędne wymagane dokumenty, tj.: licencje, zezwolenia, cenniki biletów i aktualne rozkłady jazdy. Cenniki biletów zawierały: ceny biletów jednorazowych (normalnych oraz z aktualnymi ulgami ustawowymi), miesięcznych imiennych (normalnych ogólnodostępnych i z aktualnymi ulgami ustawowymi).

Rozkłady jazdy w autobusach uwzględniały wymagane elementy, tj.: przystanki, godziny odjazdów autobusu, odległości między przystankami podane w kilometrach oraz długość całych linii, nr kursu i jego rodzaj, liczbę potrzebnych pojazdów, a także dane osoby zarządzającej transportem. Autobusy posiadały aktualne, wymagane badania techniczne.

Spółka posiadała dwa dworce z kasami biletowymi – jeden w Miliczu oraz drugi z placem manewrowym w Wołowie.

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 1138 ze zm.

⁹Tj. SETRA o nr rejestracyjnym DWL-68LN, MERCEDES o nr rejestracyjnym DWL-72JK i BOVA o nr rejestracyjnym DWL-80HG - wszystkie o przebiegach powyżej 1 200 tys. km.

Ogłędzinom poddano dworzec autobusowy w Wołowie o powierzchni 78,2 m² zlokalizowany na parterze trzykondygnacyjnego budynku przy Placu Szkolnym 2, stanowiący własność Spółki. W wyniku oględzin stwierdzono, że:

- hala dworca (poczekalnia) utrzymana była w czystości, wyposażona w ławki dla pasażerów,
- w kasie biletowej zamieszczono informacje o aktualnych cennikach jednorazowych i miesięcznych biletów normalnych ogólnodostępnych, oraz z ulgami ustawowymi,
- w pomieszczeniu socjalnym dla kierowców zamieszczony był rozkład jazdy autobusów ważny od 4 lutego 2015 r. zawierający wymagane elementy, tj.: kierunki odjazdu autobusów (miejscowości i godziny odjazdu) wraz ze wskazaniem numeru stanowiska odjazdowego.

Przed budynkiem dworca znajdował się plac o powierzchni 0.1500 ha użytkowany przez Spółkę na podstawie umowy dzierżawy zawartej z Gminą Wołów z przeznaczeniem pod plac manewrowy dworca autobusowego. Na placu tym przygotowanych było siedem stanowisk odjazdowych dla autobusów.

Przy każdym ze stanowisk na trwale osadzonych słupkach metalowych, zamocowane były tabliczki z oznaczeniem numeru stanowiska oraz rozkładem odjazdów autobusów z danego stanowiska, zgodnie ze wskazaniem na rozkładzie jazdy zamieszczonym w poczekalni dworca.

Na pozostałej części placu manewrowego poza stanowiskami odjazdowymi były zaparkowane w sposób uporządkowany autobusy, w oczekiwaniu na czas odjazdu w poszczególnych kierunkach wskazanych w rozkładzie jazdy.

Otoczenie dworca i plac manewrowy były zadbane i utrzymane w czystości.

Spółka posiadała stosowne uzgodnienia zasad korzystania z przystanków, w tym z:

- Generalną Dyрекcją Dróg krajowych i Autostrad Oddział we Wrocławiu na korzystanie z wyznaczonych przystanków zlokalizowanych przy drodze krajowej nr 36 w wymienionych w uzgodnieniu miejscowościach,
- Dolnośląską Służbą Dróg i Kolei we Wrocławiu na korzystanie z przystanków komunikacyjnych zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego,
- Zarządem Dróg i Komunikacji we Wrocławiu na korzystanie z przystanków komunikacji miejskiej we Wrocławiu, według rozkładu jazdy linii autobusowej nr 168035 relacji Milicz - Trzebnica - Wrocław.

(dowód: akta kontroli str. 269-320)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Ewidencja sprzedaży biletów ulgowych

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Spółce stosowano:

- a) Program komputerowy składający się z dwóch modułów: „Kasa konduktorska” i „Przewozy Pasażerskie”, nabyty od przedsiębiorstwa z Pruszkowa na podstawie umowy nr 133/96 zawartej 30 września 1996 r. na czas nieokreślony. Przedmiotem tej umowy było również m. in.:

- świadczenie usług w zakresie konserwacji i utrzymania programu komputerowego,
- świadczenie usług w zakresie rozwoju programu komputerowego.

Moduł *Kasa konduktorska* umożliwiał m. in.:

- obsługę systemu sprzedaży biletów w autobusowych bileterkach firmy EMAR,
- rozliczanie gotówkowe kierowców i kasjerów - przygotowanie raportów i sprawozdań kasowych,

- rozliczenie wartościowe sprzedaży według kas rejestrujących, weryfikację kompletności zarejestrowanej sprzedaży, przygotowanie zbiorczego zestawienia sprzedaży z wyliczeniem podatku VAT,
- sporządzanie raportów fiskalnych, stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z 27 sierpnia 2013 r. w sprawie kryteriów i warunków technicznych, którym muszą odpowiadać kasy rejestrujące¹⁰,
- przygotowanie zestawienia dopłat do biletów ulgowych z ulgą ustawową dla urzędów marszałkowskich.

Moduł *Przewozy pasażerskie* umożliwiał m. in.:

- zarządzanie bazą przystanków,
- dowolne definiowanie linii i kursów,
- przygotowanie rozkładów jazdy autobusów dla linii lub relacji,
- przygotowanie danych do bileterek Emar.

b) Program *Bilet miesięczny* służący do obsługi stacjonarnego stanowiska sprzedaży biletów jednorazowych oraz miesięcznych, nabyty od przedsiębiorstwa z Krakowa na podstawie umowy nr PKS/121/BM zawartej 2 października 1996 r. na czas nieokreślony. Przedmiotem umowy było również m. in.:

- świadczenie usług w zakresie konserwacji i utrzymania programu komputerowego,
- świadczenie usług w zakresie rozwoju programu komputerowego.

Program ten współpracował z programami *Przewozy pasażerskie* i *Kasa konduktorska*.

Stosowane przez Spółkę powyższe oprogramowania umożliwiały: określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych, ustalenie kolejności stosowanych ulg (ogłędziny kas w trzech autobusach potwierdziły, że każda ulga posiadała w bileterce swój kolejny niepowtarzalny numer nadany przez program), dołączenie ulgi do zestawu ulg dostępnych. Sporządzone wydruki kopii kontrolnych biletów ulgowych potwierdzały, że do każdego biletu ulgowego przypisany jest rodzaj (grupa) ulgi.

(dowód: akta kontroli str. 321-339)

Ustalenia kontroli, dokonane na podstawie wydruków z dziewięciu tras losowo wybranych kopii kontrolnych biletów jednorazowych normalnych i z ulgami ustawowymi a także miesięcznych z ulgami ustawowymi potwierdziły, że ceny tych biletów były zgodne z obowiązującymi cennikami opłat podanymi do publicznej wiadomości pasażerów.

Ujęte w ewidencji księgowej Spółki kwoty dopłat (przeanalizowane na podstawie obrotów konta 224 oraz wniosków o dopłaty z miesięcy: marca, września i grudnia w latach 2013-2014) były zgodne z zestawieniami raportów kas fiskalnych z badanych miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 334-344; 345-458)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności PKS Wołów w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Prawidłowość sporządzania wniosków o przekazanie dopłat i ich rozliczanie

Stosownie do ustaleń zawartych w umowach z Zarządem Województwa Dolnośląskiego, Spółka składała w miesięcznych okresach rozliczeniowych zgodne z wymaganiami wnioski o dopłaty do biletów ulgowych. Zachowane były przy tym terminy ich złożenia (do ósmego dnia roboczego po okresie rozliczeniowym).

Opis stanu
faktycznego

¹⁰ Dz. U. 2013 r., poz. 1076.

W analizowanych sześciu przypadkach (marzec, wrzesień i grudzień w latach 2013 - 2014) wnioski złożone zostały w przedziale od czwartego do siódmego dnia roboczego po okresie rozliczeniowym, ponadto zawierały one wskazane okresy, których dotyczyły dopłaty, rodzaje, ilości i wartości biletów ulgowych, a także wydruki zestawień dopłat z podziałem na: kategorie ulg oraz na linie regularne, z aktualnym wykazem tych linii, na których Spółka realizowała przewozy, zgodnie z zezwoleniami na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki zwrotów niewykorzystanych części dotacji.

Z naliczonych w 2013 r. kwot dopłat do biletów ulgowych w wysokości 3 827,5 tys. zł Spółka otrzymała w tym roku kwotę 3 456,9 tys. zł, a należną kwotę 370,6 tys. zł za grudzień otrzymała 24 stycznia 2014 r. Analogicznie, z naliczonych w 2014 r. dopłat w wysokości 3 918,9 tys. zł Spółka otrzymała w tym roku kwotę 3 568,2 tys. zł, a należną kwotę 350,8 tys. zł za grudzień otrzymała 27 stycznia 2015 r.

Największe kwoty dopłat stanowiły dopłaty do ulgowych biletów miesięcznych. W analizowanych trzech miesiącach (marzec, wrzesień i grudzień) wynosiły one odpowiednio: w 2013 r. - 92,1 %, 94,2 % i 93,6 % otrzymanej dopłaty w danym miesiącu, a w 2014 r. - 93,3 %, 95,5 % i 96,0 %.

Wysokość otrzymanych dopłat w badanych sześciu miesiącach (marzec, wrzesień i grudzień w latach 2013 - 2014) była równa sumie naliczonych dopłat w złożonych wnioskach za te miesiące.

(dowód: akta kontroli str. 345-458)

W kontrolowanym okresie Spółka posiadała 20 umów zawartych z 11 gminami (Brzeg Dolny, Cieszków, Krośnice, Milicz, Oborniki Śląskie, Prusice, Trzebnica, Wińsko, Wisznia Mała, Wołów i Żmigród) na przewozy dzieci, w ramach regularnej komunikacji autobusowej. Przejazdy te odbywały się w ramach przewozów regularnych¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 226-227; 230-233; 459-580)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedmiotowym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o wyposażenie kierowców autobusów wykonujących kontrolę dokumentów przewozu osób i bagażu w identyfikatory, o których mowa w art. 33a ust. 1 ustawy *Prawo przewozowe*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu.

¹¹ Co wynikało z treści zawartych umów oraz zostało potwierdzone w oparciu o analizę 13 losowo wybranych zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych osób w krajowym transporcie drogowym na liniach dotyczących przewozów dzieci, a także rozkładów jazdy załączonych do zezwoleń.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 25 maja 2015 r.

Kontrolerzy
Tadeusz Duraj
Główny specjalista k. p.

Tadeusz Duraj

Maria Ossowska
Główny specjalista k. p.

Maria Ossowska

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor
DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up. *Radosław Kujawiński*

Radosław Kujawiński
Wicedyrektor

*Wojciech
Ch. em. poln*